

Verslag 10de vergadering Gebiedstafel Windpark Midden- Betuwe

project	Gebiedstafel Windpark Midden-Betuwe
datum	10 november 2021
plaats	Herberg De Engel, Dodewaard
aanwezig	Arjan Brons (AB), Gerlach Velthoven (GV), Henk de Hartogh (HHA), Ruud Hoogendoorn (RH), Gert-Jan van Ingen (GI), Henk in 't Hout (HH), Eric Kiers (EK), Rijk Doeze Jager (RD), Jan Versteeg (JV), Jarco Hooimeijer (JH), Ronald Melieste (RM), Bertus Vooijs (BV), Wim van Beuzekom (WB)
afwezig	Bob Leijdes, Gerlo Hobbenschot
bijlagen	-

a. Opening door voorzitter

Voorzitter Gert-Jan van Ingen opent om 20:03 uur de vergadering.

b. Vaststellen verslag negende bijeenkomst 13 oktober

Het verslag wordt met enkele wijzigingen door de vergadering vastgesteld. Het definitieve verslag wordt toegestuurd.

c. Proces om te komen tot een Voorkeursalternatief (VKA) voor windpark Midden-Betuwe

Voorzitter Gert-Jan van Ingen verzoekt om het verslag van dit agendapunt te laten bestaan uit de samengevatte reacties van alle partijen in het document 'feedback_alle_partijen' (dit document is toegevoegd: zie bijlage aan het einde van dit verslag).

d. WTTK / Rondvraag

GI vraagt de deelnemers naar het vervolg van de Gebiedstafel. HH zegt dat na het bepalen van het VKA het vervolg over het thema 'participatie' zou kunnen gaan. BV geeft aan dat de discussie hierover met de huidige stakeholders gevoerd zou moeten kunnen worden. Hij pleit ook voor creatieve werkvormen.

RD vraagt welke politieke partijen bij aanwezig waren bij een eerdere informatiebijeenkomst met de gemeente Overbetuwe. HH antwoordt dat alle partijen bij die bijeenkomst aanwezig waren.

RH vraagt om precieze uitleg over de mogelijkheden van financiële participatie. De initiatiefnemers zeggen dat toe. Ook de energiecoöperatie zal hun ideeën over financiële participatie delen.

Afspraken:

nr.	onderwerp	wie	tijd	status
01				
02				
03				

Volgende vergadering: dinsdag 14 december om 20.00 uur.

BIJLAGE: Feedback alle partijen op Voorkeursopstelling 3N 4Z (onderdeel verslag 10de vergadering Gebiedstafel windpark Midden-Betuwe)

Samen werken aan het beste plan voor windpark Midden-Betuwe

De gemeenten Neder-Betuwe en Overbetuwe willen energieneutraal worden en hebben beleid vastgesteld om dit doel te bereiken. Beide gemeentes hebben gezamenlijk een zoekgebied voor windmolens aangewezen. Windpark Midden-Betuwe is ontwikkeld binnen de grenzen van dit zoekgebied. Windpark Midden-Betuwe gaat bijdragen aan het duurzame energiebeleid van beide gemeenten. Windturbines hebben ten opzichte van zonnepanelen het voordeel dat ze vrijwel het hele jaar zorgen voor een min of meer continue stroom duurzame elektriciteit en het kwetsbare stroomnet gelijkmatig belasten. Windmolens hebben een hoog rendement, zijn kosteneffectief maar zijn goed zichtbaar in het landschap en kunnen hinder veroorzaken. Windparken bieden veel kansen voor inwoners om financieel te profiteren.

Het windpark bestaat uit 2 lijnen met windmolens. Een lijn ten zuiden van de snelweg met 4 windmolens en een lijn aan de noordkant met 3 of 4 windmolens. De twee initiatiefnemers van windpark Midden-Betuwe stellen een voorkeursopstelling voor met in totaal zeven turbines (drie turbines ten noorden van de A15 en vier ten zuiden van de snelweg in combinatie met een zonnepark van 4 tot 8 hectare). Deze opstelling noemen we scenario 3N 4Z. Het alternatief is een opstelling met acht turbines (scenario 4N 4Z). Kijk voor een fotomontage van deze opstellingen (en de precieze hoogte van de turbines) op de website van het windpark: www.windparkmiddenbetuwe.nl/fotomontage. De twee initiatiefnemers hebben een samenwerking tijdens de projectontwikkelingsfase. Bij de exploitatie is sprake van twee aparte exploitatiebedrijven: een aan de noordkant en een aan de zuidkant.

De afgelopen tien maanden hebben de twee initiatiefnemers van het windpark intensief gesproken met diverse belanghebbenden zoals direct-omwonenden, ondernemers, grondeigenaren en natuurbeschermers. In deze periode is vooral gepraat over de omgevingsfactoren van onderzochte varianten van 8-10 windmolens in relatie tot de hoeveelheid duurzame opwek en de financiële haalbaarheid. Op basis van dit overleg is de voorkeuropstelling 3N4Z (en een alternatief) ontwikkeld.

De deelnemers aan de gebiedstafel hebben in de periode van medio oktober tot medio november met hun achterban gesproken over deze voorkeursopstelling. Met hun feedback hebben de initiatiefnemers een goed beeld wat het draagvlak is voor de voorkeursopstelling. Hiernaast zijn er suggesties en aanbevelingen verzameld waarmee het windpark zo goed mogelijk ingepast kan worden. In onderstaande tabel staat het een overzicht van de deelnemers aan de Gebiedstafel windpark Midden-Betuwe, een algemene beoordeling van het voorkeursalternatief, hun overwegingen bij de gepresenteerde voorkeursopstelling(en) en aanbevelingen/suggesties.

Overzicht reacties (feedback) op voorkeursalternatieven 3N 4Z en 4N 4Z

Stakeholder	Toelichting	Algemeen oordeel	Overwegingen	Aanbevelingen
Initiatiefnemers	Ontwikkelaars van windpark: Burgerwindcoöperatie West-Betuwe en maatschap Betuwemolen	- 3N4Z positief - 4N4Z positief	- Ontwikkeling groene energie - Participatie voor omgeving - Goede inpassing met zo hoog mogelijke acceptatie - Combinatie zon en wind kunnen maken in alternatief 3N4Z - Geluidshinder extra beperken door ontwikkeling geluidsscherm (zonnepanelen) aan de zuidkant van de A15	
Direct-omwonenden projectgebied	Inwoners woonachtig in de directe nabijheid van het plangebied via het Bewonersplatform	- 3N4Z negatief - 4N4Z negatief	- Impact beide VKA's op gezondheid omwonenden niet voldoende wetenschappelijk onderbouwd - Te veel huizen (8) binnen geluidsnorm van 47 db Lden - VKA's niet rendabel - Projectgebied te klein waardoor molens onderling last hebben van turbulentie - Te veel verschillende molens in de VKA's - Aanwezigheid kwetsbaar waterwingebied	
Omwonenden	Inwoners uit Herveld / Andelst via stichting Dorpsbelangen Herveld / Andelst* * Dorpsbelangen Herveld / Andelst wil benadrukken dat ze een niet-gekozen bestuur heeft. Om die reden kan ze niet	- 3N4Z positief - 4N4Z positief	- Lokaal bijdragen aan mondiaal gestelde klimaatdoelen - Lokaal (financieel) profiteren van komst windpark - Overlast tot een minimum beperken voor direct-omwonenden	- Bedrijven op De Schalm goed betrekken bij planontwikkeling

	namens alle inwoners spreken. Deze pretentie heeft ze nadrukkelijk ook niet. Wel meent het bestuur voorzichtig te kunnen concluderen, gezien allerlei reacties op de door hun belegde informatieavond over het windpark en de hierover verdere verstrekte informatie, dat een meerderheid van de bewoners van beide dorpen voor de komst van het windpark is.		- Voorkeur voor alternatief 3N4Z vanwege lagere impact op Zetten-Zuid	
Energie-coöperatie Midden-Betuwe	Burgercoöperatie die burgerparticipatie handen en voeten geeft	- 3N4Z positief - 4N4Z positief	- Bijdragen aan noodzakelijke energietransitie - Lokaal oogsten van wind- en zonne-energie is onontkoombaar - (wettelijke) milieunormen respecteren en streefwaarden (bijvoorbeeld WHO normen voor geluidsoverlast) zo weinig mogelijk overschrijden - Scenario 4N 4Z levert meer duurzame energie en meer financiële opbrengsten voor omgeving maar ook meer overlast voor directe omgeving	- Beperken schade en overlast door mitigerende maatregelen - Compenserende maatregelen voor schade (omvang compensatie op basis van methodiek maatschappelijke kosten/baten analyse - Eerlijk delen van de opbrengsten met de omgeving (bijv als financieel rendement hoger blijkt dan verwacht) - Directe omgeving moet kunnen profiteren van de duurzaam opgewekte energie

Ondernemers	Ondernemers in Neder-Betuwe via Platform voor Ondernemers (9 aangesloten ondernemers-verenigingen)	- 3N4Z positief - 4N4Z neutraal	- Bijdragen aan energietransitie - Lokaal combinatie zon en wind realiseren - Regie hebben over lokale opwek ivm toenemende onvoorspelbaarheid van prijs en beschikbaarheid energie - Eerlijk verdelen van lusten en lasten - Business voor lokale ondernemers bij ontwikkeling park - Minimale overlast voor omliggende bedrijven en omwonenden - Mede-eigendom voor ondernemingen mogelijk maken - Variant 4N4Z levert meer overlast op voor inwoners Zetten-Zuid	- Ontwikkeling van grote wind- en zonneparken moeten niet een belemmering zijn voor lokale zon-op-dak-plannen - Zoeken naar maatwerkoplossingen en voor inwoners en bedrijven die overmatige hinder van het windpark krijgen - Ontwikkelen decentraal netwerk waarmee lokaal opgewekte energie lokaal geleverd kan worden - Aandacht voor betrekken bedrijven op De Schalm
Ondernemers	Ondernemers in Dodewaard via OVD (Ondernemers Vereniging Dodewaard)	- 3N4Z negatief ** - 4N4Z negatief **	- **zie integrale tekst OVD aan het einde van dit document	
Grondeigenaren Noord	Naast grondeigenaren met windturbine op grond worden ook aangrenzende eigenaren betrokken (projectgebied ten noorden A15).	- 3N4Z neutraal - 4N4Z neutraal	- Versterken bedrijfsvoering door verbreding activiteiten - Economisch versterken regio - Bijdragen aan energietransitie - Minimaliseren overlast omwonenden - Zorgen over haalbaarheid businesscase - Grond SLF niet beschikbaar voor dit plan (***) zie ook toevoeging aan het einde van dit document)	

Grondeigenaren Zuid	Naast grondeigenaren met windturbine op grond worden ook aangrenzende eigenaren betrokken. (projectgebied ten zuiden van A15)	- 3N4Z neutraal - 4N4Z negatief	- Versterken bedrijfsvoering door verbreding activiteiten - Economisch versterken regio - Bijdragen aan energietransitie - Minimaliseren overlast omwonenden - Beide varianten zetten druk op de grondvergoeding voor grondeigenaren ten zuiden van de A15: de parkeffecten van 3N4Z zijn kleiner dan bij 4N4Z	
Agrarisch landschap en natuur	Via agrarische natuurvereniging Lingestreek	- 3N4Z neutraal - 4N4Z neutraal	- Windpark levert geen bijzondere specifieke schade op voor flora en fauna - Windpark heeft vanuit landbouwkundig oogpunt beperkte impact - Landschappelijk forse impact naast bestaande verstoring door spoorlijnen en hoogspanningsleiding - Onderzoek naar impact zonnepark (gekoppeld aan de 3N4Z variant) - Zo weinig mogelijk landbouwgrond onttrekken voor zonnepanelen	- Beperken schade en overlast door mitigerende maatregelen - Compenserende maatregelen voor faunaschade - Versterken natuurwaarden in projectgebied - Onderzoek naar mogelijkheden voor landschappelijke inpassing (met name aan noordzijde)

FEEDBACK: lichte voorkeur scenario 3N 4Z

Het beeld dat ontstaat op basis van de uitvraag en de gevoerde discussie aan de gebiedstafel, is dat bij de stakeholders een voorkeur leeft voor de 3N4Z variant (tov de 4N4Z variant). Aanbevelingen voor het inpassen van het windpark worden impliciet en expliciet gedaan: het minimaliseren van de overlast voor direct-omwonenden wordt meerdere malen genoemd. Het versterken van natuurwaarden in het projectgebied en het betrekken van ondernemers moet ook veel aandacht krijgen.

VERVOLG: keuze voor het voorkeursalternatief 3N 4Z

Initiatiefnemers Burgerwindcoöperatie West-Betuwe en maatschap Betuwemolen hebben het afgelopen jaar aan de gebiedstafel veel gedeeld, besproken en opgepakt. Ook is gewerkt aan het verder onderzoeken van de varianten die in de Plan-MER met elkaar zijn vergeleken. Aanvankelijk kwamen de initiatiefnemers uit op de keuze tussen een variant met vier molens aan de Noordzijde en vier of vijf molens aan de Zuidzijde. Deze varianten waren enerzijds ingegeven door het uitgangspunt in de Nota Reikwijdte en Detailniveau om 8-10 molens te onderzoeken. Tegelijkertijd bleek dat niet alle gronden bruikbaar waren voor de initiatiefnemers. De grond aan de uiterste Oostzijde van het zoekgebied ligt relatief dicht bij een woonkern is hierdoor minder aantrekkelijk voor de omgeving om te gebruiken voor windenergie. Aan de Westzijde van het zoekgebied staan woonhuizen met een zware geluidsbelasting van de snelweg A15. Het is volgens de initiatiefnemers niet acceptabel om deze huizen te belasten met windmolengeluid boven 42 db. Kort na de zomervakantie is aan de overwegingen een variant met drie molens aan de Noordzijde en vier aan de Zuidzijde toegevoegd. Deze 3N4Z-variant komt tegemoet aan de gevreesde overlast in de kern Zetten. De afstand van de woonkern tot de dichtstbijzijnde molen is met 180 meter vergroot. Deze variant is uitvoerbaar als er een zonneveld van 4-8 ha aan het plan kan worden toegevoegd. Hiervoor is in het noordelijke gebied grond en water (plas) beschikbaar. De hoogte van de turbines is in dit plan iets toegenomen. De twee Westelijke molens in de Noordelijke opstelling krijgen dezelfde hoogte als de molens aan de Zuidzijde. De meest Oostelijke molen in de Noordelijke opstelling moet in de 3N4Z-variant iets lager blijven vanwege de benodigde afstand tot de hoogspanning. Aan de gebiedstafel en aan de inwoners is de variant met zeven molens in september voor de eerste keer besproken. In oktober zijn beide varianten getoond in 3D projecties. Tijdens de informatiebijeenkomsten op 14 en 21 oktober, waarbij de 3D visualisaties de inwoners van Neder-Betuwe en Overbetuwe zijn getoond, heeft een meerderheid van de 130 bezoekers een voorkeur uitgesproken voor de 3N4Z-variant (tov de 4N4Z-variant). De uitvraag aan de deelnemers van de gebiedstafel onderschrijft het beeld van de informatiebijeenkomsten: er is een (lichte) voorkeur voor 3N 4Z.

De uitkomsten van deze fase van het participatieproces zijn gewogen door de initiatiefnemers. De voorkeur van de omgeving voor 3N 4Z en het feit dat deze variant, in de combinatie met een zonneveld maar weinig minder groene stroom oplevert en economisch vergelijkbaar is, maakt dat deze variant ook de voorkeur van de initiatiefnemers heeft. Het gewenste extra onderzoek naar de gezondheidseffecten is aan de orde maar ligt op het bordje van de landelijke overheid. De huidige wetenschappelijke status quo is dat er geen direct causaal verband is tussen de aanwezigheid van windparken en gezondheidsklachten bij omwonenden (anders dan hinder). Dit gegeven is door RIVM-onderzoeker Frits van den Berg toegelicht aan de gebiedstafel. De initiatiefnemers volgen dit dossier nauwgezet en verbinden zich aan conclusies die de landelijke overheid (in de toekomst) op dit thema maakt. Wellicht ten overvloede: wetenschappers betogen

dat de medische schade als gevolg van klimaatverandering groot is. De hitte in Nederland eist veel slachtoffers en er is een toenemende overlast van pollen (vooral bij mensen met longafwijkingen). Uit informatie van de GGD blijkt dat door de huidige luchtvervuiling de levensverwachting van Nederlanders met anderhalf jaar afneemt.

Initiatiefnemers zullen in het vervolg van het participatieproces werk maken van de aanbevelingen die door de stakeholders zijn gedaan. Hiermee is het voorkeursalternatief bepaald dat nu verder in de MER zal worden uitgewerkt. Dit betekent dat in Q1 2022 het plan voor een noodzakelijke bestemmingsplanwijziging ter inzage kan worden gelegd en juni 2022 in de (nieuwe) gemeenteraad kan worden gebracht.

****Integrale tekst feedback ondernemersvereniging OVD:**

“De OVD is zich bewust van de noodzaak van de energietransitie en wil zich daar ook voor inzetten, maar ziet ‘wind op land’, zo dicht bij woonhuizen als nu wordt voorgesteld, niet als gewenste oplossing. De OVD is van mening dat er onvoldoende onafhankelijk onderzoek is gedaan naar de mogelijke gezondheidsrisico’s voor omwonenden, met name de effecten van laagfrequente geluidsgolven. Ondanks het gegeven dat een windmolenpark esthetisch een indringende inbreuk veroorzaakt op het huidige landschap en slecht is voor de flora & fauna is de OVD niet per definitie tegen windmolens om de energietransitie te ondersteunen, maar wel tegen windmolens zo dicht bij bebouwing. Om dan goedkeuring te geven aan een voorkeursalternatief (VKA) voelt dan ook als instemmen met de huidige plannen voor het bouwen van een windmolenpark, hetgeen niet het standpunt van de OVD weergeeft. De OVD is van mening dat, voordat wordt besloten voor de bouw van dit windmolenpark, eerst moet worden gekeken naar de mogelijke alternatieven zoals bijvoorbeeld de Qryon watermolens in onze rivieren en ‘zon op (bedrijfs)daken’. Aangaande de door de initiatiefnemers voorgestelde VKA’s is de OVD dan ook van mening dat de variant met 7 molens en een zonnepark niet wenselijk is zolang de bedrijven in Dodewaard nog worden ge- en verhinderd hun daken te beleggen met zonnepanelen om te kunnen voorzien in de eigen stroomvoorziening.”

*****Toevoeging bij feedback Grondeigenaren Noord**

Stichting het Lijndensche Fonds voor Kerk en Zending heeft aan Arjan Brons (vertegenwoordiger aan de gebiedstafel namens de Grondeigenaren Noord) laten weten zich ‘niet vertegenwoordigt te voelen / te zijn’ aan de gebiedstafel.